

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องโทรทัศน์กับการกำหนดประเด็นชี้นำทางการเมืองในช่วงก่อนการเลือกตั้ง 13 กันยายน 2535 นี้ ได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการอธิบายความเข้าใจที่ได้จากการศึกษาในเรื่องดังกล่าว คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับกำหนดวาระ (Agenda - Setting)
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้กรองสาร (Gatekeeper)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวาระ (Agenda - setting)

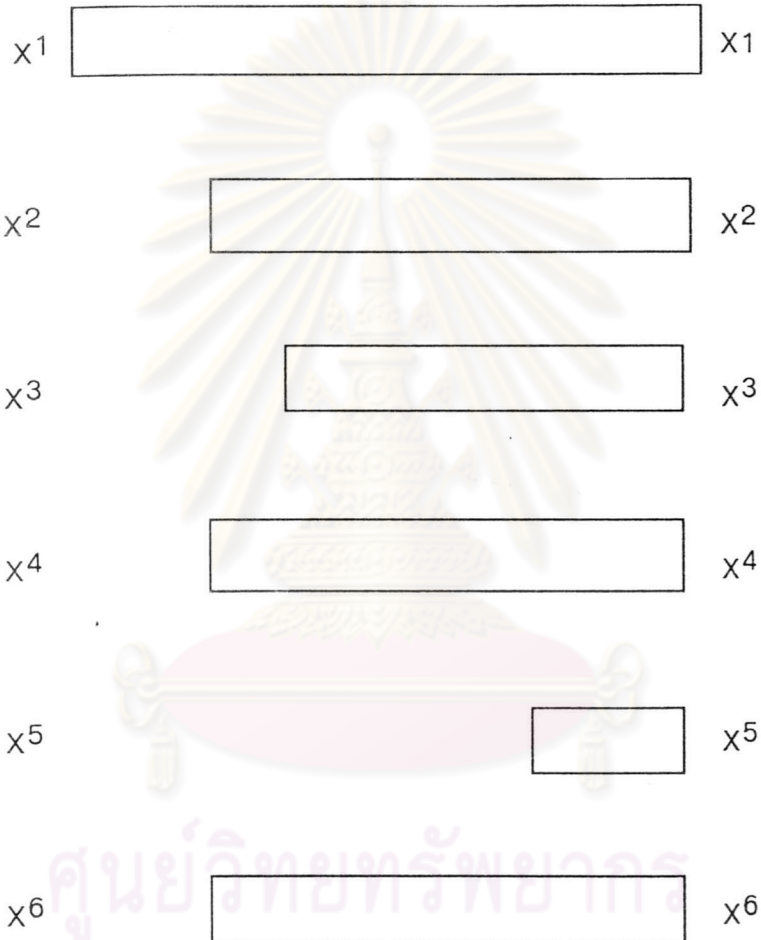
หน้าที่ของสื่อมวลชนในการกำหนดวาระนี้เป็นแนวความคิดของ แมคคอมส์ และชอร์วี่ (McCombs and Shaw) เมื่อปี ค.ศ. 1972 แต่มีนักวิชาการบางท่านยืนยันว่าแนวความคิด เรื่องการกำหนดวาระนีวอลเตอร์ ลิปปป์แมน (Walter Lippmann) คิดขึ้นมาก่อนหน้านี้นานปี ค.ศ. 1922 โดยเขาได้กล่าวถึงว่าสื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพต่าง ๆ ในหัวสมองของเรา ซึ่งคล้ายกับแนวความคิดในเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการกำหนดวาระของแมคคอม และชอร์วี่ (พีระ จิระโสภณ 2530 : 662)

นอกจากนี้ โคเฮน (Cohen 1963 : 120) ยังเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดในเรื่องนี้ โดยได้กล่าวถึงอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการเป็นผู้บอกกับผู้อ่านว่าเรื่องอะไรควร จะคิด ซึ่งตรงกับแนวความคิดในเรื่องนี้ด้วย ส่วน บัญเลิศ ศุภดิลก (2518 : 30 -37) กล่าวว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดวาระนี้ คล้ายกับการเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) กล่าวคือ แทนที่จะเน้นการเปลี่ยนทัศนคติ และความเห็นตามแนวความคิด สมัยเก่า กลับมุ่งการวิเคราะห์วิวัฒนาการของความคิด (Cognitions) เกี่ยวกับปัญหาใด ปัญหาหนึ่ง ถ้ามองทางด้านการสื่อสาร การเน้นความสำคัญของหน้าที่ในด้านข่าวสาร (information) มากกว่าหน้าที่ในทางชักจูงใจ (persuasion) ตามแนวความคิดนี้ถือว่าสื่อมวลชนทั้งหลายเป็นผู้กำหนด เรื่อง หรือหัวข้อเกี่ยวกับปัญหา ตลอดจนประเด็นหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ให้ประชาชนผู้รับข่าวสารทั่วไปได้รับทราบและตระหนักถึงปัญหา หรือประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดในสื่อ นั้น ๆ

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้สร้าง “แบบจำลอง” ของการกำหนดวาระซึ่งเน้น ประสิทธิภาพของสื่อมวลชนในการเป็นตัวกลางการให้ข่าวสารมากกว่าการมุ่งด้านการชักจูงใจ

แบบจำลองแบบแรกเป็นแบบจำลองที่ได้แสดงให้เห็นว่าเรื่องที่สื่อมวลชนให้ความสนใจมากที่สุด จะถูกรับรู้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด (McCombs and Shaw อ้างถึงใน สวนิต ยมาภัย และ ระวีวรรณ ประกอบผล 2528 : 122)

ประเด็นปัญหา การให้ความสนใจของสื่อมวลชน การรับรู้ที่ตามมาของสาธารณชน
ต่าง ๆ กัน ต่อประเด็นเหล่านั้น

แบบจำลองการกำหนดเรื่องพิจารณาของ แมคคอมส์ และชอร์วี

สำหรับการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณา หรือการกำหนดวาระ นับเป็นบทบาทหนึ่ง
ของ สื่อมวลชนโดยเฉพาะในด้านการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะใกล้ชิดประชาชนและไม่
ใช่เรื่อง ในชีวิตประจำวัน จึงอาจจะละเลยความสนใจหรือไม่ให้ความสนใจหรือไม่ให้ความ

สำคัญไปโดยไม่รู้ตัว สื่อมวลชนจะเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดหัวข้อหรือประเด็นปัญหาด้วยการนำเรื่องเหล่านั้นซ้ำ ๆ และต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ผู้รับเห็นความสำคัญและสนใจกับข่าวนั้น ๆ ก็ได้ซึ่ง วอลเตอร์ ลิพพ์มัมน์ (Walter Lippman) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพต่าง ๆ ในหัวสมองของเราซึ่งสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีการกำหนดวาระโดยสื่อมวลชนที่มองว่าการที่สื่อมวลชนให้ความสนใจโดยการเน้นการนำเสนอเนื้อหาข่าวบางข่าว และไม่เน้นการนำเสนอในบางเรื่อง โดยการพิจารณาจากหลักเกณฑ์คุณค่าของข่าวนั้นจะมีผลกระทบทำให้ผู้รับสารรับรู้ความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมตามที่สื่อมวลชนเน้นการนำเสนอ เช่น หากสื่อมวลชนเน้นการนำเสนอข่าวการประท้วงจาม มากกว่าข่าวการอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี ก็จะส่งผลกระทบทำให้ผู้รับสารรับรู้และให้ความสนใจกับการประท้วงจามมากกว่าการอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี

ข้อสมมติฐานของทฤษฎีการกำหนดวาระโดยสื่อมวลชนมีดังนี้ (Becker 1982)

1. บุคคลมีความปรารถนาที่จะให้ตนเองได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับความเป็นไปในสังคม
2. สื่อมวลชนเปิดโอกาสในฐานะเป็นหนทางหรือวิธีการทำให้บุคคลได้รับการบอกกล่าวเกี่ยวกับความเป็นไปในสังคม
3. เนื่องจากแหล่งข่าวมีจำกัด ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นหนทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับสมาชิกผู้รับสาร ในอันที่จะทำให้ตนเองได้รับการบอกกล่าวอยู่เสมอ
4. ข่าวสารจากสื่อมวลชนถ่ายทอดไปสู่ผู้รับสารนั้น ผู้รับสารสามารถพิสูจน์ได้จากการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ
5. สื่อมวลชนจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าประเด็นหรือเรื่องราวใดที่สำคัญมากกว่าอันเป็นผลเนื่องมาจากเทคนิคของการคัดเลือกข่าวสาร
6. สมาชิกผู้รับสารจะเกิดการยอมรับการเน้นความสำคัญของข่าวสาร หรือประเด็นเนื้อหาของสื่อมวลชนจนกลายเป็นความคิดเห็นของตนเอง

ในเรื่องของการกำหนดวาระทางการเมือง ก็มีการวิจัยกันมากพบว่าการให้ความสำคัญกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อมวลชน สัมพันธ์กับความสำคัญของเรื่องนั้นในความคิดของผู้รับสาร ดังนั้นสื่อมวลชนก็สามารถที่จะกำหนดทิศทางความสนใจของประชาชนให้ไปในทางที่สนับสนุนในระดับพื้นฐานต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่บทบาทของสื่อมวลชนในด้านการให้ข่าวสารข้อมูลจึงมีความสำคัญในกระบวนการทางการเมือง และการที่สาธารณชน จะยอมรับทางเลือกนโยบายตามที่รัฐบาลเสนอเพียงใดเห็นได้จากข้อเสนอของบุญเลิศ สุภดิกล ที่กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดวาระนี้คล้ายกับการ

เรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) กล่าวคือ แทนที่จะเน้นการเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นสมัยเก่า กลับมุ่งการวิเคราะห์วิวัฒนาการของความคิด (cognition) เกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งถ้ามองทาง ด้านการสื่อสารการเน้นความสำคัญของหน้าที่ในด้านข่าวสารมากกว่าหน้าที่ในทางชักจูงใจตามแนวความคิดนี้ถือว่าสื่อมวลชนทั้งหลายเป็นผู้กำหนดเรื่องหรือหัวข้อเกี่ยวกับปัญหา ตลอดจนประเด็นหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ให้ประชาชนผู้รับข่าวสารทั่วไปได้รับทราบและตระหนักถึงปัญหาหรือประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดในสื่อ นั้น ๆ (บุญเลิศ ศุกดิลก อ่างถึงในพรพนธ์ วิชาชู 2531 : 24)

และจากการศึกษาของ บุญเลิศ ศุกดิลก ในเรื่องของ สื่อมวลชน และหน้าที่การกำหนดวาระทางการเมืองในสังคมไทยโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อมวลชน ได้แกหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท คือ ไทยรัฐ (หนังสือประเภทแพร่หลายทั่วไป) และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ (หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ) ว่า มีการเสนอรายงานข่าวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองมากน้อยเพียงไรควบคู่ไปกับการสำรวจ การรับรู้ ความสำคัญของปัญหานั้นของประชาชน และนำมา วิเคราะห์ต่อความสำคัญของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง พบว่า สื่อมวลชนสามารถทำให้คนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมสอดคล้องต้องกันหรือเป็นแนวสนับสนุนแนวทางความคิดสื่อมวลชนกับการกำหนดวาระ (Agenda-Setting) คือ จะมีความสำคัญกันอย่างมากระหว่างการเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ (Topic) หรือประเด็นปัญหา (Issue) ไต่ ๆ ทางสื่อมวลชนกับระดับความรู้ (Perception) หรือเข้าใจประชาชนเกี่ยวกับประเด็น หรือปัญหานั้น ๆ

สรรค์รวี คชาชีวะและพัฒน์ชาติ ชูโต (2527 : 92) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับทฤษฎีการกำหนดวาระโดยสื่อมวลชนโดยกล่าวว่า

... การกำหนดวาระ เป็นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของสื่อมวลชน กล่าวคือ สื่อมวลชนจะเลือกประเด็นข่าวสารบางประเด็นให้กับผู้รับสาร และเลือกเนื้อหาในประเด็นดังกล่าวไว้กับผู้รับสาร ซึ่งในปัจจุบันนี้บุคคลไม่มีเวลาที่จะสร้างทัศนคติและความเชื่อในทุกสิ่งทุกอย่างบุคคลจึงเลือกประเด็นข่าวสารที่จำกัดจากสื่อมวลชนนั้น และข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา มาใช้ อย่างไรก็ตาม แม้ข่าวสารจากสื่อมวลชนจะเป็นข่าวสารประเด็นเดียวกันแต่ก็ไม่ทำให้บุคคลมีการตอบสนองอย่างเดียวกันกับข่าวสารนั้น ทั้งนี้เพราะความแตกต่างของบุคคลและลำดับชั้นทางสังคมไม่เหมือนกันกล่าวคือบุคคลจะกำหนดวาระข่าวสารของเขาโดยสัมพันธ์กับภูมิหลังในกระบวนการสังคมประกิต ประสบการณ์และโครงสร้างทางบุคลิกภาพของเขา

ดังนั้น สื่อมวลชน จึงมีส่วนร่วมในการกำหนดวาระตามพื้นฐานของสมมติฐานการรับรู้ประเด็นต่าง ๆ ที่ไม่เท่ากัน สื่อมวลชนจึงเป็นผู้เลือกประเด็นตามความสำคัญและอาจถือได้ว่าสื่อมวลชนเป็นผู้ชี้แนะบนพื้นฐานความต้องการและความจำเป็นของบุคคลเป็นที่ตั้ง.... (อ้างใน สมชาย จิเจริญ, 2536:31 - 32)

2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้กรองสาร (Gatekeeper)

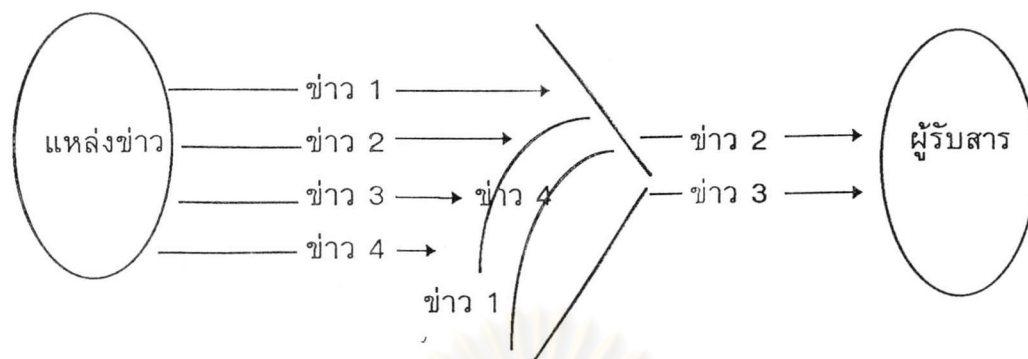
ศัพท์คำว่า “gatekeeper” ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดยนักสังคมวิทยาศาสตร์ Kurt Lewin, Lewin อธิบาย คำว่า gatekeeper ว่าเหมือนกับบุคคลผู้ซึ่งควบคุมการส่งต่อของข่าวต่าง ๆ ไปยังช่องทางทั้งหลายของสื่อสารมวลชน

Wilbure Shramm กล่าวว่า gatekeeper มีสิทธิในการเปิดและปิดประตูสารต่าง ๆ ที่มี gatekeeper ยังมีบทบาทสำคัญมากในการสื่อสารในสังคมทุกวันนี้

Gatekeeper เหล่านี้ได้แก่ นักข่าว บรรณาธิการข่าว ผู้เขียน ผู้พิมพ์ นักวิจารณ์ หัวหน้าหน่วยงานทางด้านสื่อสาร ผู้จัดการโฆษณา ประธาน ครู และพ่อแม่ เป็นต้น

หน้าที่ของเขาเหล่านี้ไม่เพียงแต่เลือกหรือปฏิเสธสารต่าง ๆ ที่เข้ามาเท่านั้นเขายังทำหน้าที่จัดสรรนั้น ๆ ให้อยู่ในรูปที่เขาต้องการ ตลอดจนกระทั่งกำหนดการนำเสนอข่าวสาร เวลารับรู้ข่าวสารนั้นไว้ หรือเสนอสารทั้งหมดซ้ำ ๆ กันหรือเลือกเสนอบางส่วนเท่านั้น

จากแบบจำลองของแมคคอมส์และซอร์วี่ในส่วนของปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของสื่อมวลชนนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่เรียกว่า ผู้กรองสาร (Gatekeeper) คือบุคคลที่ทำหน้าที่กั้นกรองเลือกสรรข่าวสารเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน ผู้กรองสาร จึงอยู่ในฐานะที่จะควบคุมข่าวสารต่าง ๆ ที่จะผ่านไปยังประชาชนทั่วไป โดยอาศัยวิธีการคัดเลือก และเรียบเรียงข่าวสาร ตลอดจนกำหนดเวลา และจัดลำดับความสำคัญของข่าวสารนั้น ๆ ด้วยซึ่ง ไวท์ (White 1950 : 39) ได้ทำการศึกษาบทบาทของ ผู้กรองสารจากการทำงานของบรรณาธิการข่าวโทรพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกันฉบับหนึ่งซึ่งกิจกรรม ในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นดังกล่าว มีขบวนการเป็นไปตามแบบจำลองนี้

แบบจำลอง ผู้กรองสาร ของ วิทยุ

จากแบบจำลองของ วิทยุ แสดงให้เห็นว่า จากแหล่งข่าวจะมีข่าวสารมากมายหลายชั้น (ข่าว 1 - ข่าว 2 - ข่าว 3 - ข่าว 4) ที่ส่งมายังหนังสือพิมพ์ หรือสถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารเพียงบางชั้นเพื่อตีพิมพ์ หรือออกอากาศ (ข่าว 2 และข่าว 3) ส่วนข่าวอีกหลายชั้นถูกโยนทิ้งตะกร้า (ข่าว 1 และข่าว 4) ข่าวสารที่ถูกคัดเลือกไว้นี้จะผ่านขบวนการผลิต หรือตกต่างให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อที่หรือลักษณะของสื่อเพื่อส่งไปยังผู้รับ ซึ่งจากแบบจำลอง ผู้กรองสารของวิทยุนี้ เวสต์ลีย์ และแมคลีน (Westly and Maclean 1997 : 31 - 34) ได้นำไปประยุกต์เพื่ออธิบายบทบาทของช่องทางการสื่อสาร (channel roles) ในฐานะเป็นผู้กรองสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนกับการเมืองนั้นพบว่ามีการศึกษาในเรื่องนี้พอสมควรโดยมีงานวิจัยบางชิ้นที่สามารถนำมาเปรียบเทียบเพื่อให้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ระวีวรรณ ประกอบผล, 2528 ศึกษาความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนกับระบบการเมืองไทยในช่วงวิกฤตการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519 พบว่า สื่อมวลชนในยามปกติจะมีบทบาทตามที่รัฐบาลและผู้มีอำนาจทางการเมืองใช้และกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินงานเป็นส่วนใหญ่

2. อรุณช เลิศจรรยาภักดิ์, 2529 ศึกษาเรื่อง โทรทัศน์:วิธีคัดเลือกและจัดลำดับ ความสำคัญของข่าวของสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า หัวหน้าฝ่ายข่าวและบรรณาธิการข่าวจะยึดหลักการบริหารตามนโยบาย วัตถุประสงค์ของสถานีโทรทัศน์ ตลอดจน กฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยจัด วาระ ความสำคัญของข่าวเรียงตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ให้ความสำคัญแก่ข่าว รัฐบาลมาก และเป็นการให้สถานภาพแก่ตัวบุคคล

3. ดวงทิพย์ วรพันธ์, 2531 ศึกษาวิจัยเรื่อง ข่าวโทรทัศน์:สภาพแวดล้อมไทย การแพร่กระจายและการรับรู้ พบว่า สภาพแวดล้อมสังคมไทยที่มีผลต่อการเสนอข่าว โทรทัศน์มากที่สุดคือการเมือง เศรษฐกิจ ข่าวที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมีปริมาณ น้อยกว่าข่าวการเมืองและข่าวกิจกรรมเกี่ยวกับกองทัพ

4. อมรพรรณ ชุ่มโชคชัยกุล, 2534 ศึกษาเรื่อง บทบาทของข่าวโทรทัศน์ที่มีต่อ การให้สถานภาพ พบว่า ลักษณะเนื้อหาที่เห็นในข่าวโทรทัศน์เป็นกิจกรรมและภารกิจของ บุคคลในสถาบันการเมืองและการปกครอง โดยที่ลักษณะเนื้อหาและภาพที่ปรากฏมีลักษณะ เป็นการสนับสนุนบุคคลที่สะท้อนให้เห็นสถานภาพของบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน และ สถาบันต่าง ๆ ในสังคม... พฤติกรรมการสื่อสารมวลชนของข่าวโทรทัศน์เป็นรูปแบบเดียว กัน ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมและภารกิจของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และทหาร... กระบวนการวิธีในการทำข่าวยังคงวนเวียนอยู่ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับกิจกรรมของคณะรัฐบาลทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ถูกควบคุมจากรัฐบาล เพราะรัฐบาลเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์ช่อง ต่าง ๆ

5. ยุติกา อารีกุล, 2534 ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์รายการสนทนาปัญหาบ้านเมือง พบว่า รายการสนทนาปัญหาบ้านเมือง แม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และวิธีการนำเสนอให้มีสีสันและน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วยการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นกลางและเป็นรายการของคนทุกกลุ่ม ประกอบกับรูปแบบและเนื้อหาที่นำเสนอ ก็ดูเหมือนจะมีวัตถุประสงค์เพื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นวันเวลา และสถานีออกอากาศที่เอื้อ อำนวย แต่รายการนี้กลับไม่ได้ให้อะไรแก่ประชาชนเท่าใดนักเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ชน ชั้นนำจัดสรรแบ่งปันกันเองเพราะรายการนี้ไม่ได้นำเสนอเนื้อหาอย่างเจาะลึก หรือช่วยให้ เกิดการพัฒนาความคิดทางการเมืองเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์ผลงาน และการ แก้ไขภาพพจน์ของรัฐบาลต่อปัญหา ในเรื่องต่าง ๆ บทบาทของรายการจึงมีอยู่ใน ขอบเขต 4 ประเด็นหลักคือ การให้ข้อมูลข่าวสารของรัฐบาลการโน้มน้ำหนักจิตใจ การเผยแพร่และปลุก ฝังอุดมการณ์และการควบคุมสังคมเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ปกครอง ประเทศ

6. มุกดาวรรณ คักดีบุญ, 2536 ศึกษาเรื่องวิเคราะห์การสร้างความเป็นจริงทางการเมือง ผ่านทางสื่อวิดีโอในช่วงวิกฤตการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 พบว่า วิธีการในการนำเสนอภาพความเป็นจริงของวิดีโอเทปแต่ละฝ่าย มีความแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์ขององค์กรผู้ผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิดีโอเทป ที่ผู้ผลิตเป็นหน่วยงานที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองขัดแย้งกัน โดยมีการนำวิธีการทางสัญชัญะ ทั้งในแง่ของการคัดเลือกภาพ การใช้ถ้อยคำ การใช้เสียงเพลง และเสียงดนตรีประกอบมาใช้ในการสร้างความเป็นจริง

7. สมชาย จิ์เจริญ, 2536 ศึกษาเรื่องการประเมินบทบาททางการเมืองของสื่อมวลชนในช่วงรัฐบาล พล.อ. สุจินดา คราประยูร พบว่า สื่อมวลชนมีส่วนสำคัญต่อการสร้างประเด็นทางการเมืองด้วยการนำเสนอข่าวสารและวิพากษ์วิจารณ์ตามหน้าที่ของสื่อมวลชน เพื่อเป็นการต่อต้านกับกลุ่มพลังอำนาจที่เกี่ยวข้องในการต่อสู้ทางการเมืองต่าง ๆ ในลักษณะของการเป็นขั้วอำนาจเพิ่มอีกขั้วหนึ่งแก่สังคม โดยสามารถนำผลที่ได้มาอธิบายถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมที่สามารถก่อให้เกิดผลไปในทางเชิงลบได้ นอกเหนือจากการก่อให้เกิดผลใน เชิงบวก ต่อกลุ่มพลังอำนาจทางการเมือง

จากแนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนในเรื่องการกำหนดวาระผู้ทรงสารดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีสัมพันธระหว่างกันไม่น้อยที่สื่อมวลชนจะเลือกกำหนดประเด็นที่จะรายงานหรือประเด็นข่าวสารหรือสาระใดเพื่อสร้างหรือสะท้อนแนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ในลักษณะพูดซ้ำ ตอกย้ำ ให้ความเป็นจริงที่สื่อเหล่านั้นๆ ประสงค์จะสร้างขึ้นมีผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่คล้อยตามโน้มน้าเอียงอันอาจจะก่อให้เกิดประชามติได้ในที่สุด ซึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับสื่อโทรทัศน์ กับการกำหนดประเด็นชี้้นำทางการเมืองนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวเป็นกรอบในการวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหารายการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเลือกในช่วงก่อน 13 กันยายน 2535 ซึ่งจะอธิบายแนวคิดจากการศึกษาดังกล่าวต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย